

Gospodar in gospođinja

LETO 1934

17. JANUARJA

ŠTEV. 2

Prepričanja manjka

V zadnji številki »Gospodarjac« je bilo obrazloženo, da je od prepričanja odvisen uspeh vsakega dela. Posebno smo poudarjali, da kdor ima pravo, živo prepričanje o potrebi in koristi kakega dela, se ga loti o pravem času in ga s praviimi sredstvi in pripomočki izvrši pravilno in dobro.

Danes hočemo opozoriti naše sadjarje se na neko drugo sila važno zadevo in sicer na **pomanjkanje prepričanja** v nekaterih odločitvah sadjarskih vprašanjih.

1. Precejšnja večina naših kmetovavcev-sadjarjev, zlasti po nekaterih vinorodnih in za sadjarstvo zelo ugodnih krajih, še do današnjega dne ni toliko razpoznala gospodarskega položaja, da bi začela smatrati sadjarstvo za tako samostojno kmetijsko panogo kakor n. pr. vinogradništvo, za panogo, ki nudi največ gotovosti za izdaten dohodek brez nevarnosti kake izgube, brez velikih investicij in brez posebnih režij — torej največji čisti dobiček. Teža važnega in čez vse potrebnega prepričanja v splošnem kar ni mogoče doseči. Kadar je v kakem kraju dobra sadna letina in dobe ljudje za sadje nekaj denarja, tokrat se vzbudi zanimanje za sadjarstvo, vsaj pri nekaterih. Toda, ko potem eno ali celo več let ni pridelka, se še tisto malo zanimanja zgubi in navadno ostane gléde sadjarstva vse pri starem. Le pri malokomu se za stalno utrdi prepričanje, da so dohodki iz sadjarstva skoro čisti dobiček in da se sadjarstvo res dobro izplača. Dokler pa o tem ne bo prepričana splošnost, toliko časa o izdatnem napredku ne moremo govoriti.

2. Kljub neprestanemu in dovolj utemeljenemu dokazovanju in kljub dovolj

jasnim zgledom, vendar splošnost se ni prepričana, da je sadno drevo kulturna rastlina, ki jo je treba primerno **obdelovati**. Ni prepričana, da rednost sadnih letin, množina in kakovost pridelka ni zavisna samo od slučaja, ampak tudi od rednega obdelovanja sadnega drevja. Še vedno prevladuje vsaj pri večini napačno mnenje, češ da sadno letino odloča samo vreme in druge okolnosti, ki niso v človeških močeh. Dokler se to za sedanje čase in razmere popolnoma napačno mnenje ne spremeni v trdno prepričanje, da moremo s pravilnim obdelovanjem sadnega drevja odločitveno vplivati na rodovitnost, na množino in kakovost pridelka, da torej tudi sadno drevo »pri gošcu molze«, toliko časa je zaman vse naše prizadevanje. »Kakor ti meni, tako jaz tebi« — ne govori samo vinograd, njiva in travnik, ampak tudi **sadovnjak**.

3. Še eno silno potrebno prepričanje manjka večini naših sadjarjev. Nočejo namreč verjeti, da ima prihodnost samo popolnoma razvito, čisto, pravilno spravljeno in razbrano namizno sadje enotnih sort v večjih množinah. Neusmiljeno se moti, kdor misli, da se bo sadje vedno tako prodajalo kakor se je minulo jesen ob skrajno slabi letini. Samo vseskozi enotno blago brez vsake napake in poškodbe in v velikih množinah, le to bo imelo vedno primerno dobro ceno in se bo lahko prodalo. Vse drugo je pa samo za domačo uporabo in tako rekoč brez cene. Dokler ni vsak sadjar, ki goji sadje za prodaj, trdno prepričan, da je rešitev sadjarstva v **kakovosti pridelka**, toliko časa je vsak napredek nemogoč.

Skrajni čas je, da prodre med vse sadjarje omenjeno trojno prepričanje: da je sadjarstvo samostojna in zelo dobičkanosna kmetijska panoga, ako sadno drevje primerno obdelujemo in negujemo, ker le tako bomo pridelali prvo-

vrstno za kupčijo sposobno sadje. Skrajni čas je za to, ker drugod so že davno čez te prvotne težkoče. Ako se prav kmalu ne zdramimo, pozneje ne bomo mogli več v vrsto na svetovnem trgu.

H.

Napačno zimsko krmljenje

Veliko napako delajo le še premo-gokrat marsikateri živinorejci, da krmi-jo svojo živino enolično, ko začne en-krat zimsko krmljenje. Živina dobiva dan za dnevom eno in isto krmo in to-liko, kolikor jo hoče žreti. Vse to pa se dela brez vsakega preračunavanja in pre-udarka. Pri takšnem enostranskem krmljenju niso krave nič kaj posebno mlečne in tudi drugače se jim ne pozna, da dobivajo obilo krme, zlasti če se krmi le srednje dobro ali slabo seno. Porabi se mnogo krme, dobička pa je le malo ali nič. Pa kaj se pogostoma še pripeti takšnemu živinorejcu, ki ne go-spodari prav s svojimi krmili in krmi svojo živino sicer morda obilno toda preenostransko? Okrog Svečnice ali pa še prej opazi, da se je njegova zaloga sena že preveč skrčila. Tedaj se začne bati, da mu ne bo zadostovala krmiska zaloga do paše in zopetne zelene krme, in začne pokladati živini krmo v manj-ših odmerkih. Ko poišejo in zmanjkajo še okopavine (krmiska pesa, korenje itd.), dobiva živina slednjič le še toliko krme, da se vzdrži pri življenju, toda hujša vedno bolj. Ko postane senena kopa že prav majhna, se začne krmiti še slama. Tudi se takrat nakupijo morda močna krmila, da se živina prehrani do težko pričakovane spomladanske pa-še in zelene krme. Ako radi pozne spom-ladi zapoznijo tudi paša in zelena krmila, je neredkokrat takšen neprak-tičen živinorejec pri vsi obilici pridelane zimske krme prisiljen odprodati po-samezne živali navadno prav po nizki cenji ali pa dokupovati največkrat le malo vredno seno za drag denar.

Vse drugače pa se sponese zimsko krmljenje živine, če pravilno preraču-namo ob začetku zimskega krmljenja,

ako že ne prej, koliko in kakšna krmila imamo za zimo na razpolago, koliko se-na, otave, slame, krmiske pese, korenja, žita itd. Tudi moramo že sedaj preso-diti, ali bo krmljenje živine z razpolož-ljivimi krmili dovolj uspešno in tudi dobičkanosno. Ali bi nam morda ne ka-zalo in se tudi izplačalo dokupiti močna krmila za najbolj mlečne krave itd. Le če vemo za množino vseh krmil in tudi za njih kakovost ali krmisko vrednost že takoj ob začetku zimskega krmljenja, lahko določimo, koliko posameznih krmil smemo pokladati vsak dan živini, da bo vse krmljenje skozi celo zimo ko-likor mogoče enakomerno, pa tudi ko-likor mogoče izdatno in dobro. Le do-volj dobro, primerno in redno krmlje-na živina nam bo plačevala pokladano krmo z zadostno množino mleka ali z opravljanjem dela ali pa s tem, da se nam čimprej opita. Od slabo in neredno krmljene živine pa ne pričakujemo ni-kakih dohodkov. Zato pa zelo nespa-metno ravnajo tudi oni živinorejci, ki hočejo prerediti čez zimo preveč glav živine. Vsak tak naj pomni, da vedno več neseta dve dobro in primerno krm-ljeni živali, kakor pa tri slabo krmljene. Število glav živine mora biti vedno v nekakem skladu in pravem razmerju z množino pridelane krme. Boljše je ved-no, imeti malo živine in tisto dobro krmiti, kakor pa imeti preveč živine in to slabo krmiti. Saj ne živimo od šte-vila živali, pač pa od koristi in dohod-kov, ki jih nam živali lahko donšajo pri primerno in dobro urejenem krm-ljenju.

Lovska. »Koliko zajcev si pa ustrelil lani?« — »Devetindevetdeset.« — »Zajca pa ne praviš ravno 100?« — »Oprosti, zaradi enega zajca vendar ne bom lagal.«

Prezimovanje krompirja

Krompir shranjujemo pri nas čez zimo navadno v kleti in le bolj poredkoma v jame ali podsipnice. Ker je krompir tudi pozimi živ, ko miruje v kleti, in se presnavlja, da se ohrani pri življenju, je vsako shranjevanje krompirja v zvezi z večjimi ali manjšimi izgubami. Te izgube pri krompirju nastanejo deloma naravno z njegovim dihanjem, deloma po živalskih in rastlinskih škodljivcih. Največ pa lahko škoduje krompirju med zimo zmrzal (mraz), vlažnost in neprimerna gorkota. S primerno shranitvijo pa se dajo izgube omejiti. Da se nam čim bolje ohrani zlasti semenski krompir pa tudi oni za našo prehrano in prodajo, mora biti dobra klet za krompir suha, varna pred mrazom in zmrzaljo ter tako urejena, da jo je mogoče dobro prezračevati o primernem času. Previsoka in prenizka toplota v kleti je krompirju škodljiva. Krompir začne zmrzovati pri 1 stopinji Celzija pod ničlo (-1°C). Trajno nizka toplota, četudi ne tako nizka, da bi krompir začel trpeti radi zmrzali, škoduje kalilni sili in tako krompirjevi vrednosti za saditev. Prav tako škodljiva je tudi previsoka toplota, ker pospešuje premočno dihanje in presnavljanje krompirja, radi česar zopet trpi kalilna sila in povzroča spomladi prezgodnjo kalitev krompirja. Razun tega pospešuje previsoka toplota razvoj povzročiteljev krompirjevega gnitja itd. Zato pa mora biti v kleti za krompir enakomerna toplota, ki ne sme nikdar znašati manj kot 2 stopinji Celzija (2°C) in največ 8 stopinj Celzija (8°C). Dobre kleti za krompir (pa tudi druge okopavine) morajo biti tako zavarovane napram zunanjemu zraku, da ne more krompir v njih zmrzovati in se tudi ne čezmerno segreti.

Krompir potrebuje za svoje dihanje obilo zraka. Zato je treba izrabljeni zrak nadomestiti redno z drugim, ker drugače je dihanje krompirja nemogoče, kar pa povzroči, da se začne krompir v svoji notranjosti razkrajati. Ker pa se z di-

hanjem krompirja zopet izgubljajo njegove snovi, je treba, da to dihanje omejimo na neobhodo potrebno mero. To pa se da doseči le, če ostane toplota v kleti primerno nizka. Čim bolj hladna je klet (vendar ne nad 2°C), tem manjše je življenjsko delovanje v krompirju in tem manj izgubi krompir na svoji dobroti. Majhne množine krompirja hranimo najbolj v lesenih zabojih, ki jih postavimo tako, da sloni njih dno na podstavkih, da lahko kroži zrak tudi ob zabojevem dnu. V večjih lupih ne sme krompirjeva plast prekoračiti eden in četrt metra višočine. Da imamo do krompirja lažji dostop, je najbolje, da ga nakopičimo v primerno velike pregrajene prostore. Pri suhem hladrem vremenu odprimo kletna okna in jih zastrimo z vrečami, da lahko pride v klet sveži zrak, ne pa svetloba. Če zunaj zmrzuje, izdelajmo okna s slamo, in če treba, pokrijmo s slamo tudi krompir sam, če ga drugače ne moremo ohraniti pred zmrzaljo. Seveda je treba krompir takoj zopet odkriti, ko je ponehala nevarnost zmrzali. Od časa do časa moramo krompir prebrati in nagnitega odstraniti. Če začne krompir zgodaj spomladi pogajati kalice, je to znamenje, da je bilo v kleti pregorko. Ako preneha radi preniske toplote (okrog 0°C) dihanje krompirja, postane krompir sladek, ker izostane uporaba sladkorja, ki se tvori iz škroba. Krompir izgubi radi tega svoj pravi okus. Zmrzli krompir, ki ni še gnil, moramo pred krmljenjem živini skuhati ali pariti v brzoparilniku.

Kako globoko sega mraz. V še obljudenih polarnih ozemljih kažejo vrtenja za premogom, ki so jih izvršili nedavno tega na Grumantih (Spitzbergih) po nalogu norveške vlade, da je zemlja zmrznjena do globine 150 metrov. Delo je bilo izredno težavno. Čim globlje je prišlo vrtalo, tem napornejši je boj z mrazom. Vsak hip je stroj primrznil. Da bi se temu izognili, so za vrtalom pogrezali gumaste cevi, iz katerih so spuščali po potrebi v okolico vrtala — vročega paro. Le tako se je posrečilo, da so premagali 150 m debelo plast zmrznjene zemlje

Mraz najboljši orač

Povsod po naših krajih lahko opazujemo leto za letom, da ostane večina njiv, ki jih nameravamo posejati šele spomladi, čez zimo nezorana, kar je v poljedelstvu velika napaka. Ako ne zorjemo že jeseni takih njiv, ki smo jih določili za pomladansko setev, zamudimo vse ugodno delovanje mraza in zmrzali na zemeljske delce zorane njive. Znano je, da se voda, ko zmrzne, razširi. Ako dedemo z vodo napolnjeno in dobro zamašeno steklenico v prostor, kjer je manj kot 0° C (nič stopinj Celzija), zmrzne voda v steklenici in jo raznese. Podobno delovanje vode ali vlage se vrši pozimi tudi med zemeljskimi delci ali drobci. Ko pritisne pozimi hud mraz, zmrzne voda med zemeljskimi delci, jih raznese in tako zdrobi, kakor bi jih ne mogel zdrobiti z nobenim plugom ali s kakšnim drugim orodjem. Mraz nam torej prav lepo in brez vsakih stroškov pripravlja za pomladansko setev zemljo v vsaki njivi, ki smo jo jeseni ali pred zimo zorali.

Posebno važno je, da zorjemo že jeseni njive s težko ilovnato zemljo, ki nam dela večkrat spomladi pri oranju in pripravljanju za setev velike težkoče. Ako je mokro, je oranje takih njiv zelo težavno in zamudno, ker se zemlja sprjemlje pri oranju ob plugove dele. Če pa je ob času pomladanskega obdelovanja vreme presuho, se njivska ilovnata zemlja lomi pri oranju v velike kepe, ki ne razpadejo zlahka. Jeseni lahko

zorjemo tudi prevlažno ali premokro njivsko zemljo. Ne škoduje prav nič, tudi če se pri oranju sprimejo zemeljski deli močno med seboj. Zimski mraz napravi prav takšno zorano zemljo najbolj godno.

Glavno je, da nastanejo pri jesenskem oranju takšne brazde, ki nudijo zmrzali kolikor mogoče veliko površino. Potem zemlja najbolj premrzne in prezebe, se navzame vlage in pride v dotiko z zrakom, najbolj razpade in sprhne. Zmrzal tudi zrahlja pred zimo zorano zemljo mnogo bolj temeljito, kakor pa bi to mogli napraviti in doseči spomladi celo s ponovnim oranjem. Vse to skupaj pa pripomore, da dobi jeseni zorana njiva do spomladi pravo godnost. Takšne godnosti pa ne more doseči zemlja v njivi, ki ostane čez zimo nezorana in je v veliko škodo setvam in pridelkom, če jo zorjemo komaj spomladi, navadno šele tik pred setvijo. Zato ne omalovražujmo jesenskega oranja. Tudi ko bi oranje ne imelo nikakšnih koristi, bi morali skušati zorati vse njive že zategadelj, ker si s tem navadno prihranimo pomladansko oranje. To pa je za vsakega kmetovalca brez drugega velika olajšava in pridobitev pri pomladanskem obdelovanju. Prav spomladi kaj rado zastane in se vsled tega kopiči vse poljsko delo, zlasti če zakasni pomlad ali če vreme močno nagaja. Naj torej nikdo ne zamudi zorati svojih njiv že zdaj za pomladanske setve.

V KRALJESTU GOSPODINJE

KUHINJA

Čaj. V zadnjih desetletjih se je kuhanje čaja pri nas močno udomačilo. Redilnih snovi nima čaj skoraj nič, pač pa poživljajoče vpliva na naše telo. Dobrota čaja je odvisna od kakovosti in tudi od načina kuhanja. Oblika dobrega finega čaja so drobna zvita peresca skoraj črne barve. Ta čajeva peresca se

drže tudi v zelenkasti barvi. Izkuha iz zelenega čaja je bolj močna, a manj priporočljiva, ker je možnost ponarejevanja pri tem čaju lažja kot pri čaju temne barve. Glavni pogoji za dobroto in aromo je ta, da voda ne sme biti postana, ampak sveže zavreta. Čaj kuhamo na več načinov. Za več porcij se dobe ročke (kanglice) z vdelanim cedilcem. V te ročke se vrže čaj in sicer dve mal

žlički za šest skodelic čaja. Ta čaj se najpoprej polije s par žlicami vrele vode. Ko so se peresca napela, se zliva še ostala voda na čaj. Po treh — štirih minutah je čaj pripravljen za serviranje. Daljše stanje v ročki oslabi okus in tudi barva postane umazano temna. Za kuhanje čaja brez ročke se poslužujemo za to pripravljene »jajčka«. V ta jajček stresemo pripravljen čaj in sicer dobre pol žličke za posamezno osebo. Jajček vržemo v vrelo vodo in pustimo toliko časa vreti, da voda zarumeni. Za kuhanje brez jajčka vržemo primerno čaja v vrelo vodo. Pustimo le toliko časa, da prevre, nakar pokritega odmaknemo na stran. V dveh minutah je čaj pripravljen za na mizo, le precediti ga je še treba.

Ta navodila veljajo za tako zvani ruski čaj. Imamo pa še celo vrsto domačih rastlin, ki jih uporabljamo za čaj. Te so: posušeno lipovo in bezgovo cvetje, zrele posušene bezgove jagode, posušene borovnice, posušeno listje rdečih jagod in še različni gorski mahovi. Zelo prijeten okus ima lipovo cvetje, zmešano z bezgovimi jagodami in bezgovo cvetje pomešano s posušenimi borovnicami. Te čaje pristavimo v kozice z vrelo vodo. Za zdravje so ti domači čaji veliko bolj priporočljivi, kot oni, ki niso domačega izvora. Pri kuhanju tudi niso tako kočljivi in jim malo daljše stanje ne škoduje.

K čaju rabimo sladkor, rum, vino, limono in mleko. V čaj z mlekom, ali še bolje s stepeno smetano, vlijemo v vsako skodelico po eno žlico ruma. Mleka rabimo za eno porcijo nekako eno četrtino tekočine. Čaj z limono ali vinom potrebuje več sladkorja, kot čaj z mlekom. Limono stisnem nazadnje, ko je čaj že sladkan. Za čaj z vinom je najbolje, ako prekuhamo vino in sladkor. Te primese veljajo za vse vrste čaja.

Punč. Punč spada tudi v vrsto čajev. Napravim ga takole: V posodo za juho nalijem poldrug liter vode. V vodo stresem pol kg sladkorja. Posodo pokrijem, postavim na toplem prostor, ter pustim kake pol ure stati. Potem skuham slad-

kor, da je čist, pridenem košček vanilije, tенок odrezek limonine lupinice, sok dveh limon in ene pomaranče. Ko zavre, prilijem štiri decilitre dobrega ruskega čaja in nazadnje pol kozarca ruma. To precedim v ročko za čaj in dam na mizo. Veliko hitreje se napravi punč, ako je punčeva esenca že pripravljena.

Punčeva esenca. Dvanajst limon in šest pomaranč stisnem in sok precedim na 1 kg stolčenega sladkorja. To mešam toliko časa, da postane tvarina gosta. Potem prilijem 7 decilitrov ruma in napolnim steklenice. Dobro zamašene postavim na suh prostor. Da se tekočina dolgo ohrani, prekuham sladkor, da požene mehurje. Nato prilijem sokova in rum ter napolnim steklenice. Te dobro zamašim, vrhove steklenic pomočim v raztopljeni parafin in jih spravim na suhem prostoru. Za vsako porcijo kuhane čaja pridenem dve žlici te esence.

Vinski punč z jajci. Pet in dvajset dkg stolčenega sladkorja mešam s šestimi rumenjaki toliko časa, da se mešanica zgosti in speni. Temu pridenem sok pol pomaranče, pol litra kuhanega in shlajenega rdečega vina, kateremu sem za duh pridedjala košček vanilije. Tekočino zlijem v ozek podolgovat lonc ter stepam na ognju toliko časa, da se začne gostiti in dvigati. S takim ravnanjem je punč gotov. Gorkega serviram v kelhastih kozareh.

Še drug način jajčnega čaja: Štirideset dkg sladkorja skuham v pol litra vode, za duh pridenem lupinice polovico limone. Ko je sladkor ščiščen, ga precedim. Nato primešam sok treh limon in dveh pomaranč, pol litra dobrega čaja, dve celji jajci in tri rumenjake. Vso to tvarino zgodljam na ognju, da se začne dvigati. Nazadnje pridenem še en do dva decilitra dobrega ruma.

Krokodilovka si naredi za valenje svojih mladičev iz jaje gnezdo iz dračja in blata. Kakor hitro se pojavijo iz jajec, jih mati pelje do bližnje vode ter prepusti iste samim sebi.

Človeško telo obstoji iz 270 različnih kosti; nekateri zdravniki jih računajo samo 206.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Denarni promet na ljubljanski borzi je bil v zadnjih tednih v znamenju praznikov, ko navadno trgovsko življenje počiva. Bilo je sicer nekoliko manjših zaključkov, večinoma je pa šlo za ponudbe inozemskih deviz. Tako je tuji denar zaznamoval naslednje cene: 1 angleški funt 186.10 Din, 1 ameriški dolar 36.06 Din, 1 holandski gldinar 23.04 Din, 1 nemška marka 13.65 Din, 1 švicarski frank 11.11 Din, 1 avstrijski šiling 9.12 Din, 1 belgijska belga 7.97 Din, 1 italijanska lira 3.02 Din, 1 francoski frank 2.25 Din, 1 češka krona 1.70 Din, 1 grška drahnja 0.32 Din.

CENE

g Ljubljanska blagovna borza. V zadnjih tednih so žitne cene večinoma nazadovale, ker ni bilo nikakega povpraševanja radi praznikov. Ponudbe se gibljejo v naslednjih mejah in sicer za blago, postavljeno na vsako slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh po prejemu: pšenica bačka, 79—80 kg težka, 140 do 142.50 Din za 100 kg, sremska in baranjska, 78—79 kg težka, 137.50—140 Din, koruza stara 125—127.50 Din, nova sušena 115—117.50 Din, nova sušena za januar 122.50—125 Din; moka »0« baška 240—245 Din, banatska 250 do 255 Din.

g Vinsko tržišče. Kupčija je sedaj mrtva. Cene popuščajo pri navadnih kmečkih vinih, medtem ko se sortna vina drže nad 5 Din za liter, finejša in polnejša pa celo 6—7 Din. Zaradi tega segajo vinski trgovci po cenejših dalmatinskih in savskih vinih, ker so milejša. Domača vina se glede kislobe vedno boljšajo in je do spomladi pričakovati boljše kakovosti. Tudi v drugih banovinah so lične razmere.

g Tržišče krzna. Cene krznu so se letos zboljšale, ker je kakovost radi letošnje ostre zime mnogo boljša od lanske. Iz tega razloga kažejo tudi inozem-

ski kupci več zanimanja za naše blago. Tako je bilo na zadnjem sejmu v Karlovcu precej živahno in so posamezne vrste krzna dosegle naslednje cene po kosu: lisice 180 Din, divje mačke 50, jazbeci 50, vidre 300 Din. Trgovci so nakupili večje količine raznovrstnih kož in jih večinoma odpremili v inozemstvo, v Nemčijo, Madjarsko in Anglijo. To bodo morali upoštevati tudi prireditelji sejma kož v Ljubljani, da dosežejo za naše proizvajalce ugodne cene.

ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem. Medpraznišk živinski sejem 3. januarja v Ljubljani ni bil preveč obiskan. Prodajalci so prignali 82 konj, 100 volov, 31 krav, 16 telet, 13 prašičev opitanih in 67 prašičkov za rejo. Cene so bile za kg žive teže: voli prvovrstni 4—4.50 D., II. vrste 3.50—4 Din, III. vrste 3—3.50 Din, krave debele 2.50—3 Din, klobasarice 1.50—2.50 Din, teleta 5—6 Din, prašiči opitani 7—8.50 Din. Cene za glavo živali so bile pri konjih 500—3500 Din, za prašiče po 125—200 Din. Kupčija je bila izvzemši prašičkov za rejo bolj mrtva in je bilo prodanih le 9 konj, 30 volov, 16 krav, 7 telet, 10 prašičev opitanih in 52 prašičkov za rejo.

g Mariborski prašičji sejem. Na sejem 5. januarja so prašičerejci prignali le 126 prašičev, od katerih so prodali le 48 glav. Cene so bile sledeče: mladi prašički 7—9 tednov stari 110—120 Din, 3 do 4 mesece 200—250 Din, 5—7 mesecev 350—380 Din, 8—10 mesecev 450 do 550 Din, 1 leto 560—680 Din. Kilogram žive teže 6—7 Din, mrtve 8.50—6 dinarjev.

g Ptujski prašičji sejem dne 3. januarja je bil tudi zelo slabo obiskan. Cene so bile za 1 Din nižje nego v Mariboru.

37 steklarn obratuje v kitajskem mestu Sangaj. V tovarnah je zaposlenih nad 4000 oseb.

RAZNO

g Davčne olajšave pri zemljarini. Zakon o neposrednih davkih predpisuje za zemljišča 1. osnovni davek, ki znaša 12% od katastrskega čistega dohodka in 2. dopolnilni davek, ki se predpiše šele tedaj, če skupni katastrski čisti dohodek presega 1000 Din. — Osnovni davek se je v zadnjih letih redno zniževal od 12 na 10% in to je pričakovati tudi za tekoče leto 1934. — Dopolnilni zemljiški davek raste pri katastrskem čistem dohodku od 1000 do 2000 Din od 2% do 8% pri 100.000 Din kat. čistega dohodka. Ta davek se zmanjšuje pod naslednjimi pogoji: 1. če se davčni zavezanec bavi izključno s kmetijstvom; 2. če obdeluje posestvo sam ali s članj svoje družine; 3. če njegova družina obsega najmanj 5 članov; 4. če njegov dopolnilni davek ne prekorači 5000 Din; 5. če vloži prijavo na predpisani uradni tiskovini tekom meseca januarja pri občinski upravi. Ker je ta davčna olajšava vezana na pravočasno prijavo, je strogo paziti na to, da se ne zakasni rok, ki poteče z mesecem januarjem.

g Plačanje takse na vozila. Vsi lastniki motornih in drugih vozil: osebnih in tovornih avtomobilov, motornih koles, fijakarskih in polfijakarskih vozov ter biciklov-dvokoles morajo v mesecu januarju prijaviti svoja vozila pri pristojnem upravnem oblastvu, kjer dobijo tudi predpisane prijavnice tiskovine. Rok prijave je do 30. januarja 1934. Do tega dne mora biti plačana tudi letna taksa za navedena vozila pri davčni upravi. Natančnejše podatke vsebujejo razglasi na občinskih uradnih deskah.

g Svetovni pridelek sladkorja. Proizvajanje sladkorja iz sladkorne pese in sladkornega trsa traja navadno od oktobra do aprila. Svetovna proizvodnja v dobi 1931—1932 je znašala 39 milijonov ton (po 1000 kg); znižala se je pa v dobi 1932—1933 na 24 milijonov ton. To znači precejšen primanjkljaj v svetovni potrebi, radi katerega bodo predvidoma uporabljene vse stare zaloge.

g Železnice dobe plemensko živino zastoj. Kmetijsko ministrstvo je dovolilo podporo 100.000 Din za nabavo plemenske živine (najbrž plemenske perutnine) za železnice. Te plemenjake bo razdelil kmetijski oddelek prometnega ministrstva brezplačno med železnice in bo vršil tudi nadzorstvo nad tem, da se bodo pravilno gojili.

g Inozemski kapital v jugoslovanski industriji. Kakor poroča »Trgovski list« v daljšem članku, je največ jugoslovanske industrije, in sicer najvažnejše, zgrajene s pomočjo inozemskega kapitala. Iz teh podatkov se tudi vidi večji ali manjši interes, ki ga imajo posamezne države za našo državo. Tako ima Francija v naši industriji v številnih podjetjih vloženih nad 800 milijonov Din, Angleška 70 milj. Švica 350, Avstrija 500, Češko-slovaška 300, Belgija 250. Z manjšimi zneski so zaposlene tudi Amerika, Madžarska, Italija, Nemčija, Švedska in Poljska. Ta znatna udeležba inozemstva v naši industriji je tudi kriva, da pri trgovinskih pogajanjih z različnimi državami ne moremo tako uspeti, kakor bi bilo koristno našemu gospodarstvu. To je obenem tudi vzrok, zakaj se pri nas ne morejo v zadostni meri razviti nekatere industrije, ki bi nam bile zelo potrebne, četudi bi bil domači kapital na razpolago.

Trgovinska pogajanja z Bolgarijo. Pri nas in v Bolgariji so začeli zbirati material za pogajanja v stvari sklenitve medsebojne trgovinske pogodbe. V ta namen bo sestavljena mešana komisija, ki bo pretresla vse predloge in določila vprašanja, ki se bodo obravnavala pri trgovinskih pogajanjih. Najprej se bo pa sklenila veterinarska konvencija.

g Amerika bo pridelala manj koruze. Kmetijski minister Združenih držav ameriških je odredil, da se mora zmanjšati površina koruze za 20 odstotkov, obseg prešičjereje pa za 25 odstotkov. Farmerji morajo toraj posejati za eno petino manj polja s koruzo, zato jim bo pa država plačala za primanjkljaj po 30 centov (11 Din) za bušel (27 kg). Ravnotako bodo dobili odškodnino za vsakega

prašiča, ki ga bodo manj gojili po 5 dolarjev (180 Din). Na ta način hoče ameriška vlada zmanjšati proizvodnjo kornice in prešičev ter s tem uravnati cene na svojem trgu.

gAmerika zasegla zlato. Finančni minister Združenih držav je izdal odredbo, po kateri morajo vsi zasebniki dati Narodni banki na razpolago vse zlato, ki ga posedujejo. Semkaj spada zlato v kosih, zlati novci, star zlat denar, ki ima starinsko vrednost, itd. Izjemo tvorijo obrtniki in zobozdravniki, ki imajo pravico do gotove količine zlata.

g Pridelek tobaka. Zadnji pridelek tobaka v Grčiji, Boglariji in Turčiji je precej večji nego 1932. l., ko je bila v vseh treh državah slaba letina. Bolgarija je pridelala 23 milijonov kg (1932. leta 17), Grčija 49 (prej 27) in Turčija 40 (prej 18), skupaj vse tri države 112 milj. kg (prej 62). Zaloge starega tobaka cenijo v vseh treh državah skupaj le na 10 milj. kg.

Rakev iz trdega premoga. V Beuthenu (Gornja Slezija) so nedavno odkrili posebne vrste spomenik vojnim žrtvam, in sicer v počast padlim rudarjem ondolnega premogarskega okrožja. Spomenik, ki predstavlja ogromno rakev, je iz samega trdega premoga, sestavljena iz več delov, ki tehtajo nad eno tono. Vrh spomenika se dviga velikanska čelada, tudi iz premoga.

PRAVNI NASVETI

Menični dolg. K. M. Menica v posojilnici je potekla in vprašate, če se po zakonu o zaščiti kmetov more podaljšati. Ali morete zahtevati znižanje obresti? — Če je dolg nastal pred 20. aprilom 1932, spada pod zaščito, ako je dolžnik kmet. Dolgovi nastali po 20. aprilu 1932 pa ne spadajo pod zaščito. Obresti boste morali plačati dogovorjene. Najvišje obresti, ki jih smejo zahtevati denarni zavodi so 12 in pol odstotkov.

Skupna lastnina (solastnina) posestva. T. B. Z bratom imate posestvo in sta solastnika vsak do polovice. Na posestvu skupaj živita in delata. K sebi ste vzeli svojega mlajšega brata, ki ga pa solastnik ne mara in ga odganja od hiše. Vprašate, če more solastnik odstraniti Vašega brata od hiše. — Eden solastnik ne more o tem sam odločiti, ampak je treba sporazuma obeh. Ako se ne morete sporazumeti, bo pač najboljšje posestvo razdeliti in potem more vsak gospodariti na svojem delu.

Oprostitev vojaške službe. Z. J. V. Potrjeni ste bili leta 1932 h konjenici. Januarja 1933 pa ste se poročili. Najstarejši Vaš brat je odslužil skrajšan rok, drugi brat pa polnega. Vprašate, če bi Vam uspelo doseči oprostitve ali vsaj skrajšan rok. — Po poslavi ne morete biti oproščeni, ker Vaš vojaški zakon ne smatra za hranilca družine, ki ste jo dobili po naboru. Tudi za skrajšan rok nimate zakonitih pogojev, ker nista dva brata pred Vami po vrsti odslužila polni rok.

Izterjava posojila. F. T. R. Pred tremi leti ste posodili posestnici vsoto denarja, ki ga je ona dala neki sleparici. Objubila Vam je, da Vam bo posojilo v treh mesecih vrnila, vendar se nič ne zmeni in Vam niiti obresti ne plača. Vprašate, če jo kaže tožiti. — Če je posestnica kmetica, Vam mora do 15. novembra 1934 plačati prvi obrok, ki znaša 6 odstotkov. Ostalo pa v sledečih 11 letih. Če pa ne spada pod zaščito kmetov, jo lahko tožite za ves znesek.

Procenti. I. L. Višina procentov se ravna po bližini sorodstva med zastupnikom in dedičem ter po višini dediščine. Ako vrednost zapuščine ne presega 100.000 Din, so dediči v ravni liniji oproščeni dednih pristojbin.

Spenjanje dveh vozov. P. I. Vprašate, če je dovoljeno voziti z dvema skupaj spetima vozoma — Po sedaj veljavnih cestnih predpisih je dovoljeno speti dva prazna voza ali pripeti natovorjenemu vozu prazen ali ročni voz. Ni pa dovoljeno po javnih cestah voziti z dvema skupaj spetima natovorjenima vozovima.

Razodetna prisega. F. K. Vaše vprašanje je nejasno. Ako je dolžnik prisegel, da nima rublja, tega premoženja, nimate proti prisegi nikakega priziva. Samo, ako je pod prisego vedoma govoril neresnico, je zagrešil zločin in bi ga preganjal državni tožilec, če to zve. Za takšno prijavo pa ni treba nobenega ubožnega spričevala. Če so se po prisegi našli pri dolžniku kakšni zarubljivi predmeti, so se isti mogli zarubiti in prodati. V koliko je bil dolžnik zaščiten po zakonu o zaščiti kmetov, je sedaj prepozno ugotavljati, ker se je, kakor pišete, dražba že izvršila. Ako bi bil ugovarjal, da je zaščiten in bi ta ugovor bil v skladu z zakonom, bi ga bilo sodišče gotovo upoštevalo.

Izplačilo dote iz leta 1930. Dota, ki je zapadla v plačilo do 20. aprila 1932 in ki jo ima izplačati kmet, ni izvzeta od zaščite. Zato tudi za njo veljajo predpisi uredbe o zaščiti kmetov.

Čezdajavno pismo. F. S. J. Vprašate, če se more tudi tisto iztirjati s tožbo, kar je izročevalc objubil in se ni vpisalo v čezdajavno pismo, da so bili procenti nižji. — Kar je izročevalc samo objubil dati (darovati), pa ni takoj dal, se ne more iztožiti. Darilne obljube so namreč veljavne samo, če so napravljene v obliki notarskega akta.